

ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΒΡΥΧΙΑΣ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΜΕΓΑΛΩΝ ΒΑΡΑΘΡΩΝ*

Από τόν
ΓΕΩΡ. ΑΒΑΓΙΑΝΟ**

Ἡ Ἑλληνική Σπηλαιολογική Ἐταιρεία, μέσα στά πλαίσια τῆς ἐξερευνη-
τικῆς τῆς δραστηριότητος τά τελευταία χρόνια εἶχε ἀρκετές ἐπιτυχίες
καί στόν τομέα τῆς ὑποβρύχιας σπηλαιολογίας.
Θά ἀναφερῶ στίς σημαντικότερες ἐξερευνήσεις, ἀρχίζοντας ἀπό τήν ἐξε-
ρεύνηση τῆς πηγῆς τοῦ Μααρά.

Ὁ Γιάννης Πετρόχειλος καί ἡ κυρία Ἄννα Πετροχειλοῦ εἶχαν ἐπισκεφθεῖ
τήν πηγή καί ἐξερεύνησαν τό τμήμα τοῦ ὑπόγειου ποταμοῦ μέχρι τό σιφώνι.

Τό 1978 ὁ γράφων, κατόπιν ἐντολῆς τῆς Ε.Σ.Ε. σέ συνεργασία μέ Γάλλους
σπηλαιοκαταδύτες ἀναλαμβάνει νά πραγματοποιήσῃ καταδύσεις σέ σπήλαια
τῆς Βορείου Ἑλλάδος.

Ἐγίναμ καταδύσεις σέ πολλές σπηλιές καί πηγές (κυρίως στήν περιοχή
Ἄλιστράτης Σερρῶν) ἀλλά θά ἀναφερῶ μόνον στήν ἐξερεύνηση τῆς πηγῆς
τοῦ Μααρά (Μααρά στά τουρκικά σημαίνει σπηλιά), στά Κοκκινόγαυα Δράμας.
Ἵπόγειος ποταμός "Μααρά" Δράμας (Α.Σ.Μ. 0277):

Στήν ἀρχή κολυμπήσαμε γιά 50 μέτρα περίπου μέσα στό βαθύ καί ὀρμητικό
ὑπόγειο ποτάμι μέχρι τό σιφώνι. Ἡ κατάδυση παρουσίαζε πολλά προβλήμα-
τα. Τό νερό πολύ ὀρμητικό καί θολό γιατί τό πέρασμα ἦταν πολύ μικρό
γιά τήν τεράστια παροχή τοῦ ποταμοῦ. Τό νερό μετέφερε μεγάλη ποσότητα
αἰωρούμενης ἄμμου, πράγμα πού ἔριχνε πολύ τήν ὀρατότητα.

Σέ μερικά σημεῖα τό ὕψος τοῦ σιφωνιοῦ ἦταν μόνο 30 πόντους καί περισσό-
τερο ἀπό μία φορά μπλοκαριστήκαμε σέ τέτοια σημεῖα κατορθώνοντας νά
ἐλευθερωθοῦμε μόνο μέ τήν βοήθεια τοῦ συντρόφου.

Τό μήκος τοῦ σιφωνιοῦ ἦταν γύρω στά 15 μέτρα, χρειάστηκαν ὅμως πολλές
καταδύσεις γιά νά ξεπεραστεῖ γιατί ἦταν πολύ στενό καί πολύκλοκο.
Λόγω δέ τῆς ὀρμητικότητος τοῦ νεροῦ ἡ προώθηση μόνο μέ τά πέδιλα δέν
ἦταν δυνατή καί χρειάζοσούν τό τράβηγμα μέ τά χέρια ἀπό προεξοχές τῆς
ὀροφῆς.

Ἡ σπηλιά πού ἀνακαλύφθηκε μετά τήν κατάδυση ἦταν ἕνας μέγας θάλαμος
μέ διαστάσεις 60 X 30 μέτρα ὅπου τό ποτάμι σχημάτιζε λίμνη.
Στήν ἀπέναντι ἀπό τό σιφώνι πλευρά ὑπῆρχε ἀμουδιά ὅπου καί ἀφήσαμε
τόν ἐξοπλισμό μας.

Μετά τήν αἴθουσα ἀκολουθοῦσε γαλαρία μέσα στήν ὁποία κυλοῦσε τό ποτάμι
μέ μήκος 500 μέτρα, μέσο πλάτος 20 μέτρα καί ὕψος 10 μέτρα.

* Recent achievements of underwater speleology and of exploration of deep potholes.

** AVAGIANOS, G. Amfkratús 33, Hymetós, Athéns, Grécce.

Ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἄμμο καὶ τὸ βάθος του εἶναι μισὸ μέτρο περίπου. Τὸ μέσο βάθος εἶναι μικρὸ γιατί τὸ νερὸ κυλάει σέ ὄλο τὸ πλάτος τῆς γαλαρίας.

Ἡ γαλαρία στολίζεται μὲ τεράστιους σταλακτίτες πού σέ μερικά σημεῖα σχηματίζουν φράγμα. Στὸ τέλος τῆς διαδρομῆς ὑπάρχει δεῦτερο σιφώνι. Ἐκχειρήθηκε κατάδυση ἀλλὰ δέν μπορέσαμε νά περάσουμε γιατί τὸ πέρασμα ἦταν πολὺ στενὸ μόλις 10 πόντους ὕψος. Ὅπως ἕποτε μετὰ τὸ σιφώνι ἡ σπηλιά συνεχίζει.

Μετὰ τὴν ἐξερεύνηση ἡ Νομαρχία Δράμας κατανοώντας τὴν ἀξία πού θά εἶχε γιὰ τὴν περιοχή ἡ τουριστικὴ ἀξιοποίηση τῆς σπηλιάς, διέθεσε τὰ ἀπαραίτητα μέσα γιὰ τὴν διάνοιξη γαλαρίας πού θά παρέκαμπε τὸ σιφώνι. Οἱ ἐργασίες ὑπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ γράφοντος διήρκεσαν 2 μῆνες καὶ στέφθηκαν μὲ ἐπιτυχία.

Ἡ γαλαρία τρύπησε στὸ σημεῖο πού ὑποδείχτηκε στὴν χαρτογράφηση καὶ στίς φωτογραφίες ἀπὸ τὸν ἴδιο. Σήμερα μποροῦμε νά ἐπισκεφθοῦμε τὴν σπηλιά χωρὶς κατάδυση.

Ἡ τουριστικὴ ἀξιοποίηση τῆς σπηλιάς θά ὀλοκληρωθεῖ στὸ μέλλον.

Εἰκ. 1, 2: Ἀπὸ τὴν ἐξερεύνηση τοῦ ὑπόγειου ποταμοῦ "Γαλαρία".

Κοκκινογεῶν Δράμας.

"Καταφύγι" του 'Αγίου Δημητρίου Σελλινίτσας Μάνης (Α.Σ.Μ. 0030):

Μιά άλλη σπηλιά στην όποια έγιναν πολύ σημαντικές υποβρύχιες έρευνες.

'Η σπηλιά είναι ή παλιά κοίτη υπόγειου ποταμού. Έχει μήκος 2000 μ. περίπου. 'Ο Γιάννης Πετρόχειλος είχε επισκεφθεί πολύ παλιά τό σπήλαιο.

'Ακολούθησαν δύο αποστολές εκ μέρους της Β.Σ.Ε.

'Η πρώτη από τους Γιάννη 'Ιωάννου και Λάζαρο Χατζηλαζαρίδη, που χαρτογράφησε τμήμα της σπηλιάς και ή δεύτερη από τους Κώστα Ζούκη,

'Ελένη Κόνιαρη, Θέωνη Πατηράκη και τόν γράφοντα που έξερεύνησε νέα τμήματα και χαρτογράφησε όλη τήν σπηλιά.

'Εξακολούθησαν πολλές προσπάθειες μέ σκοπό νά βρεθεί ή νέα κοίτη του υπόγειου ποταμού που θά έπρεπε νά βρισκόταν κάτω από τήν παλιά.

Τέλος, μιά ομάδα που τήν αποτελούσαν ό γράφων και ένας 'Ιταλός υποβρύχιος σπηλαιολόγος, αφού κατέβηκε ένα βάραθρο 10 περίπου μέτρων βρήκε τόν υπόγειο ποταμό. Βρεθήκαμε σέ μιά υπόγεια λίμνη μέ 10 μ. μήκος και 5 πλάτος, όπου κυλούσε ήσυχα τό νερό.

Μετά από σύντομη έρευνα είδαμε ότι εκκλινε μέ σιφώνια. Τήν επομένη καταδυθήκαμε στό σιφώνι απ' όπου έρχόταν τό νερό. Ήταν φαρδύ και

φηλό και τό νερό καθαρό. Σέ δύο καταδύσεις έξερευνήσαμε και χαρτογραφήσαμε 50 μέτρα.

'Ακολούθησαν δύο αποστολές από τόν γράφοντα και τό σιφώνι έξερευνήθηκε για άλλα 50 μέτρα. 'Η γαλαρία είχε τίς ίδιες διαστάσεις. 5-6 μ. φάρδος και άλλο τόσο ύψος, ήταν δέ όλη πιγμένη (χωρίς άέρα).

'Ο ίδιος δέ έκανε μία έρευνα στην έκβολή που βρίσκεται μερικές εκατοντάδες μέτρα νοτιώτερα από τήν είσοδο της σπηλιάς.

Πρόκειται σίγουρα για τήν έκβολή του υπόγειου ποταμού για τους εξής λόγους: 'Η ποσότης του νερού που εκβάλλει είναι περίπου ή ίδια μέ αυτή του υπόγειου ποταμού και οι αύξομειώσεις ανάλογες.

Στήν περιοχή δέν υπάρχει άλλη έκβολή. Τό ποτάμι εκβάλλει από μία τρύπα στόν βράχο κάτω από τήν επιφάνεια της θάλασσας διαστάσεων

5Χ5 μέτρα περίπου. Τό άνοιγμα βρίσκεται 1 μ. κάτω από τήν επιφάνεια της θάλασσας. Σ' αυτή τήν πρώτη μου έρευνα ή έκβολή δέν έβγαζε νερό.

'Ακολούθησα μετά τήν είσοδο ένα τούνελ μέ τίς ίδιες διαστάσεις και όροφή κατηφορική, μετά 15 μ. τό βυθόμετρο έδειχνε 16 μ. βάθος.

Συνεχίζοντας κοντά στην όροφή που άρχισε νά ανεβαίνει, μετά από 30 μ. κατάδυσης βγήκα σέ μιά υπόγεια λίμνη διαμέτρου 15 μέτρων περίπου.

Τό φως που έμπαινε από τήν υποβρύχια είσοδο φώτιζε αρκετά τό περιβάλλον. Δεξιά φαινόταν νά μπαίνει φως από μιά άλλη πιό μικρή είσοδο.

Ψάχνοντας γύρω δέν βρήκα συνέχεια. Γύρισα πίσω μέ σκοπό νά επισκεφθώ

πάλι τήν έκβολή όταν θά έβγαине νερό για νά δώ από πιό μέρος της υπόγειας λίμνης έρχεται.

'Η τελευταία αποστολή έγινε τόν Αύγουστο του 1981. Τήν ομάδα αποτελούσαν ό γράφων, ό Ν. Τσιμτσιλής και δύο Άγγλοι σπηλαιολόγοι.

Πρώτα έγινε κατόδυση στην έκβολή από τον γράφοντα και τους δύο Άγγλους. Από την φορά έβγαζε πολύ νερό. Ξαναερευνηθήκη η υπόγεια λίμνη και διαπιστώθηκε ότι κλείνει από σταλακτιτικά παραπετάσματα μέσα από τα όποια έρχεται τό νερό.

Ίσως μέ πιό επισταμένη έρευνα νά βρεθεῖ ένα πέρασμα πού νά χωρά νά περάσει τό σώμα. Ακολούθησε κατάδυση στό υπόγειο ποτάμι μέσα από τήν σπηλιά από τήν ίδια ομάδα. Τό σιφώνι έξερευνηθήκη για άλλα 200 μ. χωρίς νά βρεθεῖ πουθενά άέρας (συνολικό μήκος σιφωνιού 300 μ. από τήν λίμνη).

Οί διαστάσεις είναι περίπου οί ίδιες όπως και στην άρχή (διάμετρος γύρω στά 5 μ.) και τό νερό πολύ καθαρό. Μόνο σέ ένα σημείο μερικά πεσμένα βράχια δυσκολεύουν τό πέρασμα. Τό βάθος από τήν επιφάνεια τής λίμνης κυμαίνεται από 15-16 μ. σέ όλο τό μήκος.

Έκει πού σταματήσαμε τό σιφώνι συνεχίζει μέ τίς ίδιες διαστάσεις. Για νά συνεχιστεῖ η κατάδυση πρέπει νά υπάρχουν έφεδρικές μπουκάλες μέ άέρα. Η χαρτογράφηση έδειξε πως τό σιφώνι είναι παράλληλο μέ τήν καλιά κοίτη πού βρίσκεται 20 μ. ψηλότερα.

Όπως και στην έκβολή μέσα στην πνιγμένη γαλαρία βρίσκονται σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Αυτό δείχνει ότι κάποτε η θάλασσα βρισκόταν πολύ χαμηλότερα, τώρα είσχωρεῖ μέσα στην σπηλιά. Μόνο τό νερό του ποταμού δέν θά μπορούσε νά γεμίσει όλη τήν γαλαρία, γι' αυτό τό νερό είναι λίγο ύφάλμυρο και κινεῖται άργά.

Οί σταλαγμίτες προϋποθέτουν άφ' ενός μέν χαμηλότερη στάθμη θάλασσας άφ' άλλου δέ μακρές περιόδους ξηρασίας του ποταμού.

Επίσης έγινε κατάδυση από τήν λίμνη προς τό μέρος πού φεύγει τό νερό και είδαμε ότι τό σιφώνι συνεχίζει προς τήν έκβολή μέ τίς ίδιες διαστάσεις.

Η έρευνα θά συνεχισθεῖ και προς τίς δύο διευθύνσεις και θά προσπαθήσουμε νά συνδέσουμε τήν υπόγεια λίμνη μέ τήν έκβολή.

Από τήν ίδια ομάδα έγινε έρευνα και στό υπόγειο ποτάμι τής Καρύστου (Α.Σ.Κ. 0115) βρίσκεται δίπλα στην εκκλησία τής Άγ. Τριάδος. Πρόκειται για ένα μικρό σχετικά ποτάμι πού διασχίζει μέ σπηλιά 300 μ. περίπου, στό τέλος υπάρχει μία μικρή λίμνη και σιφώνι.

Η κατάδυση έγινε σέ νερό πού θόλωνε γρήγορα από τήν άμμο πού σηκωνόταν. Στην άρχή τό σιφώνι κατεβαίνει άπότομα για 4 μ. και συνεχίζει στό ίδιο περίπου βάθος, υπάρχει ένα δύσκολο στένωμα μετά από αυτό τό άπότομο κατέβασμα. Στά 10 μ. φαρβαίνει και συνεχίζει τό ίδιο για 20 μ. ακόμη μέ διαστάσεις 1 μ. ύψος και 2 πλάτος.

Συνολικό μήκος κατάδυσης 30 μέτρα. Μετά άρχίζει γαλαρία ψηλή και στενή, μέ μέσο φάρδος 2 μ. και μήκος 150. Κάτω τρέχει τό νερό.

Η γαλαρία τελειώνει μέ έναν καταράκτη 10 μ. Έγινε άνάβαση μέχρι τά 8 μ. αλλά πιό ψηλά ήταν άδύνατο χωρίς καρφιά.

Η γαλαρία φαίνεται νά συνεχίζει πάνω από τον καταράκτη, η έρευνα θά συνεχισθεῖ.

Βάραθρο "Προβατίνας" (Α.Σ.Μ.2560):

Ἡ ἐξερεύνηση τοῦ βαράθρου τῆς "Προβατίνας" στό ὄροπέδιο τῆς Ἀστράκας Πίνδου ἔγινε τό καλοκαίρι τοῦ 1978 ἀπό ἐξερευνητική ἀποστολή πέντε μελῶν τῆς Ἑλληνικῆς Σπηλαιολογικῆς Ἑταιρείας (Ε.Σ.Ε.), μέ ὑπεύθυνο τόν γράφοντα, σέ συνεργασία μέ Πολωνούς σπηλαιολόγους καί στά πλαίσια τῆς συνεργασίας αὐτῆς μέ κάλυψη τῶν δαπανῶν ἀπό τό ΥΠ.Π.Ε.

Τό βάραθρο τῆς "Προβατίνας" εἶναι τό μεγαλύτερο σέ κατακόρυφο βάθος (405 μέτρα) τοῦ κόσμου, μαζί μέ τό, ἴδιου σχεδόν βάθους, βάραθρο Ἐλ Σοτάνο τοῦ Μεξικοῦ. Γι' αὐτό θά ἀναφερθοῦμε σ' αὐτό πιά ἀναλυτικά.

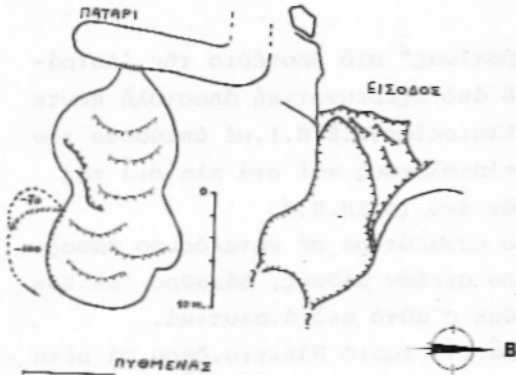
Χρειάστηκε νά μείνει ἡ ομάδα μιά μέρα στό χωριό Πάπιγγο, ὅπου τά μέλη τῆς προπονήθηκαν σέ κάθετο βράχο 40 μ. Τήν ἐπομένη ἀφοῦ φορτώθηκαν τά ὕλικά σέ μουλάρια καί ὕστερα ἀπό διαρκή ἀνάβαση πέντε ὥρων ἡ ομάδα ἐφθάσε στό ὄροπέδιο τῆς Ἀστράκας, ὅπου κατασηκίωσε ἔξω ἀπό τό βάραθρο. Τό ἴδιο βράδυ τά μέλη τῆς ομάδας ἀρχισαν νά "ἀρματώνουν" τό βάραθρο τοποθετώντας πολλά καρφιά (spit) στήν εἰσοδὸ του. Ἐνα σημεῖο 20 μ. κάτω ἀπό τό στόμιο τοῦ βαράθρου ἐπιλέχθηκε γιά τό κρέμασμα τοῦ σχοινιοῦ τῆς καθόδου τῶν σπηλαιολόγων.

Ἡ κάθοδος τῆς πρώτης ομάδας τῶν σπηλαιολόγων τῆς ἀποστολῆς, ἀρχισε τό μεσημέρι τῆς ἐπόμενης μέρας. Ὑστερα ἀπό κατάβαση 200 μέτρων στό κενό οἱ σπηλαιολόγοι φθάσανε σέ ἕνα πατάρι, πού εἶχε πάγο. Ἀπό ἐκεῖ "ἀρματώνουν" τό ὑπόλοιπο τμήμα τῶν 205 μέτρων. Ὁ πάγος, πού εἶναι στό πατάρι αὐτό λειώνει καί τό νερό πέφτει σάν βροχή στό ὑπόλοιπα 205 μέτρα. Ὑστερα ἀπό κατάβαση, πού συνολικά κράτησε τέσσερις ὥρες, τά μέλη τῆς ομάδας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καί ὁ Κ. Ζούπης, πρῶν μέλος τῆς Ε.Σ.Ε., πάτησαν στόν πυθμένα τοῦ βαράθρου τῶν 405 μέτρων. Τό τμήμα αὐτό τοῦ δαπέδου εἶναι μιά σάρα ἀπό πέτρες, πού στό πιά χαμηλό σημεῖο τῆς φθάνει σέ μιά μικρή λίμνη, πού σχηματίζεται ἀπό τά νερά πού πέφτουν ἀπό τό λειώσιμο τοῦ πάγου. Ἀπό τῆ μικρῆ αὐτῆ λίμνη σχηματίζεται μικρό ρυάκι, πού παροχετεύει τά νερά σέ μικρῆ ἀδιαπέραστη σχισμή.

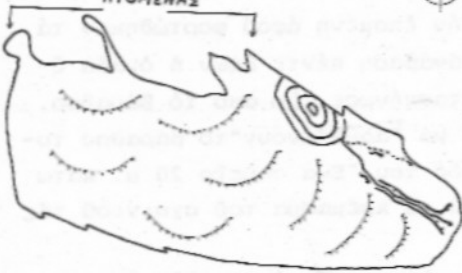
Τήν ἐπόμενη μέρα κατέβηκε στό βάραθρο ἡ δευτέρα ομάδα τῶν σπηλαιολόγων, στήν ὁποία μετεῖχε καί ὁ γράφων.

Σημείωση: Μιά ἀτυχία ὅμως, πού προήλθε ἀπό τό ξαφνικό μπλέξιμο τοῦ σχοινιοῦ τῆς ἀσφάλειας καί ὅλη τῆ μακρά διαδικασία ἀπελευθέρωσής του πού γινόταν ὡρα πολλή στό κενό, μέ ἔκαναν νά φθάσω ἔξαντλημένος στό πατάρι στό 200 μ. βάθος. Φωτογράφισα τό τεράστιο κυλινδρικό βάραθρο μέ τά κάθετα τοιχώματα, τά λειασμένα ἀπό τό χιόνι. Ἐκανα μετρήσεις καί ἀσφάλισα ἄλλο συνάδελφο νά κατεβεῖ τό δεύτερο τμήμα. Ἡ μακρά παραμονή μου στόν πάγο καί ἡ ἔξαντληση μέ ἔκαναν νά ἀποφασίσω τήν ἐπιστροφή μου. Τό ἀνέβασμά μου κράτησε 45' τῆς ὥρας. Ποτέ δέν κατέβηκα σέ ὠραιότερο βάραθρο.

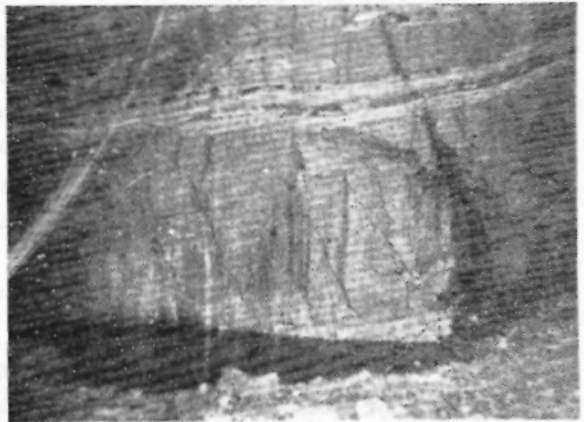
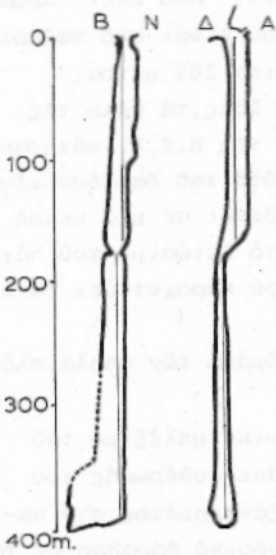
ΚΑΤΟΨΗ

ΠΥΘΜΕΝΑΣ

ΤΟΜΗ

Είκ.3:

Τό βράθρο "Προβατίνα" σε κάτοψη καί τομή. Είκ.6: 'Ο πυθμένας του βράθρου με τή (ἀποτύπωση Γ.Αθασιανού, Ε.Ζούπη)

Είκ.4: Γενική άποψη όροπέδιου 'Αστράκας με τό βράθρο της "Προβατίνας".

Είκ.5: 'Ο Γ.Αθασιανός στο πατάρι των 200 μ.

Είκ.6: 'Ο πυθμένας του βράθρου με τή μικρή λίμνη.

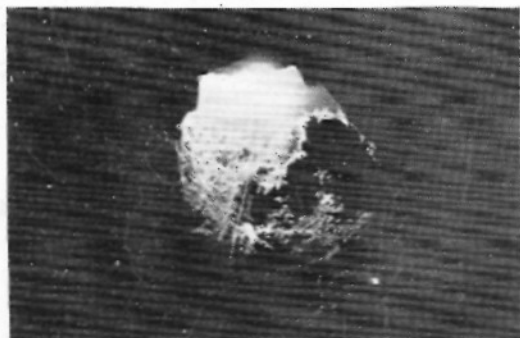
Τό καλοκαίρι τοῦ 1978 κατόπιν ἐντολῆς τῆς Β.Σ.Ε. συνεργάστρια μέ ομάδα "Αγγλων σπηλαιολόγων(τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ SHEFFIELD) , γιὰ τὴν ἐξερεύνηση βράθρων στὸ ὄροπέδιο τῆς 'Αστράνας.

Τὸ ὄροπέδιο βρίσκεται βόρεια τῶν 'Ιωαννίνων πάνω ἀπὸ τὸ χωριὸ Πά - πιγγο. Ἡ περιοχή μου ἦταν ἤδη γνωστὴ ἀπ' τὸ κατέρασμα τοῦ βράθρου "Προβατίνα" πού βρίσκεται ἐκεῖ. Μερικὰ βράθρα τὰ εἶχαμε ἐντοπίσει ἀπὸ παλαιότερες ἀποστολές καὶ ἄλλα βρέθησαν κατὰ τὴν διάρεια αὐτῆς τῆς ἀποστολῆς.

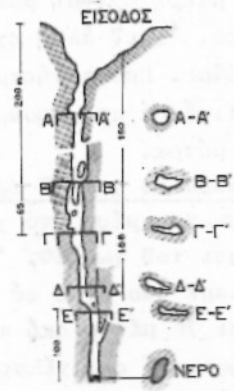
Βράθρο Χάσμα τοῦ "Ἐπους (Α.Σ.Π. 6546):

Εἶναι τὸ μεγαλύτερο Ἑλληνικὸ βράθρο.

Βάθος 442 μ. Πιρόκειται γιὰ ἓνα μεγάλο μονοκόματο βράθρο πού ἔχει ἐνδιάμεσα δύο κατάρια. Ἡ εἴσοδος βρίσκεται στὴ δυτικὴ πλευρὰ τοῦ ὄροπέδου σὲ ἀπόσταση 3 περίπου χιλιομέτρων δυτικὰ τῆς Προβατίνας. Ἡ εἴσοδος εἶναι χαρακτηριστικὴ καταβόθρα καὶ διακρίνεται ἀπὸ μακρὰ. Τὰ πρῶτα 30 μέτρα εἶναι κατηφορικὰ καὶ δὲν χρειάζεται σκονί. Μετὰ ἀρχίζει τὸ πρῶτο μεγάλο πηγάδι μέ βάθος 235 μέτρα, τὰ πρῶτα 150 δίκλα στὸ τοίχωμα καὶ τὰ ὑπόλοιπα στὸ κενό. Τὸ κατάρι πού ἀκολουθεῖ εἶναι μικρὸ καὶ ἀμέσως ἀρχίζει τὸ δεύτερο μεγάλο κατέρασμα μέ βάθος 180 μέτρα. Μποροῦμε νὰ κατέβουμε ἀπὸ δύο σημεῖα, τὸ πρῶτο μέ κατέρασμα στὸ κενό ὁδηγεῖ μετὰ ἀπὸ 135 μέτρα κάθετα σὲ ἓνα μικρὸ κατάρι. Τὸ δεύτερο ἀπὸ ἓνα διπλανὸ πηγάδι ὁδηγεῖ στὸ ἴδιο σημεῖο, ἀλλὰ ἀπὸ ἐδῶ τὸ κατέρασμα διακόπτεται ἀπὸ 4 σκαλοπάτια. Ἀπὸ αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀρχίζει μιὰ μεγάλη διάκλαση πού ὁδηγεῖ μετὰ ἀπὸ λίγο στὸ τελευταῖο κατέρασμα τῶν 100 μέτρων πού καταλήγει σὲ μιὰ βαθεῖα λίμνη μέ κάθετα τοίχωμα. Εἶναι τὸ ἴδιο τὸ βράθρο πού συνεχίζει κάτω ἀπὸ τὸ νερό. Δὲν ὑπάρχει πουθενά μέρος νὰ σταθεῖς καὶ καμμιὰ συνέχεια. Στὸ μέλλον θὰ ἐπιχειρήσουμε κατάδυση στὴ λίμνη γιὰ νὰ διαπιστώσουμε τὴν ὑπορρύχια συνέχειά του. Τὸ χάσμα τοῦ "Ἐπους μέ τὸ μεγάλο κάθετο βάθος καὶ τὴ δυνατότητα ὑπορρύχιας σπηλαιολογίας εἶναι ἰδανικὸ πεδίο γιὰ τὴν ἀθλητικὴ σπηλαιολογία.

Εἰκ.8: Τὸ βράθρο "Χάσμα τοῦ "Ἐπους" (πρῶτο πηγάδι, πρῶτα 150 μ.)

Εἰκ.7: Βράθρο "Χάσμα τοῦ "Ἐπους" 'Αστράνας (ἀποτύπ. Γ' Αραγιανοῦ)

Μάραθρο Σκιάρα του Τσεκέλοφου (Α.Σ.Κ. 6505):

Βρίσκεται μόνο μερικά μέτρα μακριά από το δρόμο που πηγαίνει στο Τσεκέλοφο. Η είσοδος του σκεπάζεται από δένδρα. Πρόκειται για ένα μονοκόματε μάραθρο με βάθος 228 μέτρα που διακόπτεται από 4 μικρά πατάρια. Το πρώτο κατέβασμα είναι 100 μέτρα κοντά στο τοίχωμα. Τοποθετήσαμε 2 σκίτ σε μία μικρή προεξοχή στη είσοδο του μάραθρου για να αποφύγουμε το τρίψιμο του σχοινιού. Το δεύτερο πατάρι βρίσκεται 25 μέτρα χαμηλότερα και το τρίτο 75 μέτρα πιο κάτω μετά από κατέβασμα στο κενό. Αυτό το κατέβασμα είναι πολύ επικίνδυνο γιατί από πάνω από μία κλαϊνή διάκλαση με πιθανή σάρα λαικρέμονται πολλές σφηνομένες πέτρες έτοιμες να πέσουν. Ακολουθεί μικρό πηγάδι που έχει στενή είσοδο και μετά από μικρά κατεβάσματα οδηγεί στο τέλος του μάραθρου στα 227 μέτρα. Εκεί μία μικρή σχισμή κλείνει το πέρασμα, παρ' όλο που δουλέψαμε περίπου δύο ώρες ξέν καταφέραμε να τήν ανοίξουμε.

Τρύπα της Νύφης (Α.Σ.Κ. 6579):

Βρίσκεται στα δεξιά του δρόμου που οδηγεί στο Βραδέτο δύο χιλιόμετρα από το χωριό. Απέχει 150 από το δρόμο. Η είσοδος είναι μακρόστενη σχισμή.

Ακολουθεί το πρώτο πηγάδι με κατακόρυφο βάθος 200 μέτρα. Το κατέβασμα γίνεται απολύτως στο κενό. Το σκονί στερεώθηκε σε SPIIT στα δεξιά της εισόδου. Κατεβαίνουμε μέσα σε έναν τέλειο κύλινο με κάρθρα γλυμμένα τοιχώματα. Μόνο στα 170 μέτρα υπάρχει μεγάλο πατάρι.

Η όμορφη του μόνο με αυτή της Προβατίνας μπορεί να συγκριθεί. Αυστυχώς επειδή στην είσοδο υπάρχουν πολλά χώματα, σε μεγάλη ποσότητα ώστε να μπορούν να καθαριστούν, πέφτουν ίσχυνά πέτρες στο μάραθρο. Ένας από την ομάδα χτυπήθηκε άσχημα από μία πέτρα. Μετά το πρώτο βάραθρο ακολουθεί κατηγορική διάκλαση που κλείνει με σταλαγματικό όγκο. Αυτή η διάκλαση είναι πολύ υψηλή. Σκαρφαλώνουμε τον σταλαγματικό όγκο και βρίσκουμε δεύτερο πηγάδι με βάθος 130 μέτρα. Το διακόπτουν δύο μικρά πατάρια. Τελειώνει με πάτωμα από πεσμένα βράχια. Μία μικρή σχισμή βρίσκεται ανάμεσα σε αυτά και οδηγεί σε μικρή αιθουσα. Εκεί άλλη σχισμή πιο στενή χρειάζεται άνοιγμα για να περάσει το σώμα. Προσπαθήσαμε αλλά δεν τα καταφέραμε. Διανοίγοντάς τις μελλοντικά θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε. Το μάραθρο συνολικά έχει βάθος 330 μέτρα.

Μάραθρο χωριού Βραδέτου (Α.Σ.Κ. 1161):

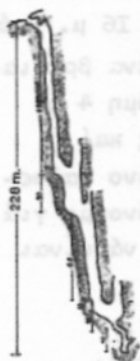
Βρίσκεται μέσα στο χωριό δίπλα στα σπίτια. Εξς το υπέδειξαν οι κάτοικοι του χωριού. Η είσοδος έχει άνοιγμα 10 μέτρα. Κατεθήσαμε αφού βάλλαμε δύο SPIIT σε ένα φυσικό μπαλόνι στην είσοδο. Το κατέβασμα είναι 70 μέτρα στο κενό. Αφού κατεβούμε πατάμε επάνω σε σάρα που κατηγορικά στο τέλος του μάραθρου. Εκεί βρήκα υπολείμματα σκελετού ανθρώπινου και ρούχων, επίσης μπότες μισολεωμένες και ένα μεγάλο σκαλί διαρρηγμένο που το παρέδωσα στην Ε.Σ.Β.

Βάραθρο Γριαλδότερικα (Α.Σ.Κ. 1162):

Βρίσκεται κοντά στο χωριό Ίλαφοτόπος. Στη δυτική πλευρά του φαράγγι του Βίκου. Είναι ένα μεγάλο μονοκόμματο βάραθρο με κατέρασμα 200 μέτρα στο κενό. Είναι και αυτό ένας μεγάλος κύλινδρος που τελειώνει με σάρα χωρίς συνέχεια. Το κατέρασμα έγινε με σχοινί που στερεώθηκε σε σπίτ με τρόπο που να πέφτει στο κέντρο του πηγαδιού χωρίς τριβές.

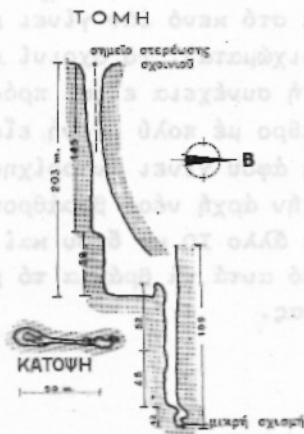
Βάραθρο Καζάρμας (Α.Σ.Κ. 6586):

Βρίσκεται στη νότια πλευρά της χαράδρας της Καζάρμας που ξεκινώντας από το φαράγγι του Βίκου κόβει το οροπέδιο της Αστράκας. Η είσοδος είναι χαρακτηριστική καταβύθρα. Είναι το μόνο βάραθρο της περιοχής που έχει και οριζόντιο μήκος. Έχει μήκος 420 μέτρα και βάθος 160. Τα κατερίσματα είναι μικρά το μεγαλύτερο 13 μέτρα. Σε πολλά σημεία υπάρχει λάσπη και συχνά συναντάμε σταλακτιίτες και παρακετάσματα από πάγο.

Είκ.9: Σχέδιο βαράθρου "Επιάρα του Τσεπέλοβου" Αστράκας (από Γ.Αραγιανό)

Είκ.10: Κάθοδος στο βάραθρο "Επιάρα του Τσεπέλοβου"

Είκ.11: Τομή και κάτοψη του βαράθρου

ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ ΒΑΡΑΘΡΩΝ ΣΤΗΝ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑ

Τό φθινόπωρο του 1978 πραγματοποιήθηκε σπηλαιολογική αποστολή στην 'Ακαρνανία από ομάδα που αποτελούσαν τρεις Γάλλοι σπηλαιολόγοι του ASSOCIATION SPELEOLOGIQUE DE FIGEAC, ό ANDRE ESPINASSE του SPELEO CLUB DU CAUSSE - CANTAL και ό Γ. ΑΒΑΓΙΑΝΟΣ κατόπιν έντολης της Ε.Σ.Ε.. 'Εξερευνήθηκαν πολλές καρστικές μορφές, αλλά περιγράψω τά σημαντικότερα βάραθρα.

Βάραθρο Χρύσοβας (Α.Σ.Α. 6589):

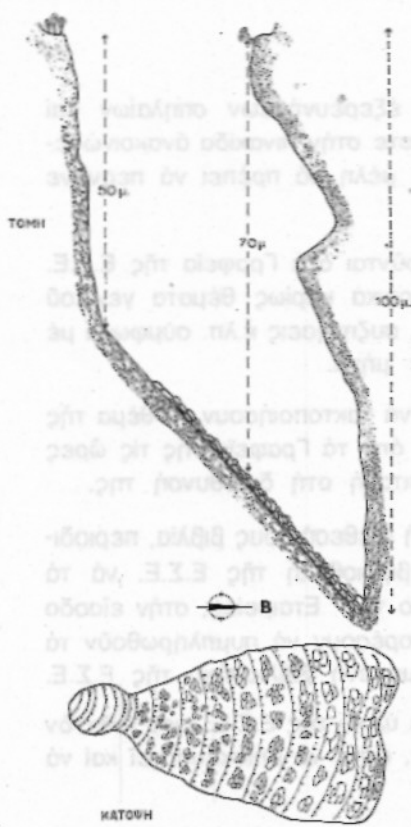
Βρίσκεται στήν ανατολική πλευρά του όροπεδίου της Δεργοβίτσας. Τό όροπέδιο βρίσκεται νότια του χωριού 'Ανθρώποχώριο. Πρόκειται για μιά διάκλαση μέ διεύθυνση ανατολικοδυτική. 'Η είσοδος είναι στενή και ακολουθεί κατωφέρεια 5 μ. Στά 18 μέτρα βρίσκουμε μιά μεγάλη σάρα μήκους 10 μ. Μετά ένα βάραθρο 16 μ. που τελειώνει μέ γκρέμισμα. Κατεβαίνουμε 5 μ. και άλλα πεσμένα βράχια σχηματίζουν πάτωμα. Περνάμε ανάμεσα και κατεβαίνουμε ακόμη 4 μ. για νά συναντήσουμε άλλα βράχια που περνάμε ανάμεσά τους και κατεβαίνουμε 8μ. ακόμη. 'Εδώ τό βάραθρο τελειώνει και μόνο φαίνεται ένα στένωμα που βγάζει σε πηγάδι αλλά πρέπει νά πλατύνουμε για νά συνεχίσουμε. Τό βάραθρο κάτω από τό στένωμα φαίνεται νά είναι 12 μέτρα περίπου. Τό συνολικό του βάθος είναι 67 μέτρα.

Βάραθρο 'Αγραπιούλι ή βάραθρο Δεργοβίτσας (Α.Σ.Α. 6590):

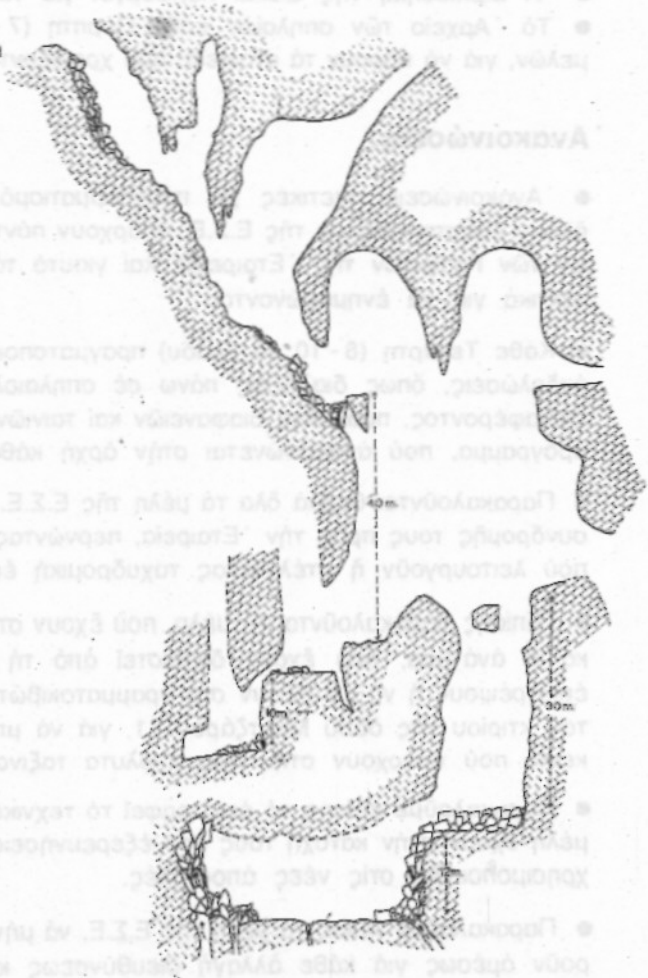
Βρίσκεται στήν ανατολική πλευρά του όροπεδίου. 'Η είσοδος είναι στενή, σε 6 μ. τελειώνει σε σάρα. 'Ακολουθεί διάκλαση κατηφορική και στενή 15 μέτρων. Στή συνέχεια κατεβαίνουμε 10 μ. κάθετα και μετά 30 (τό κατέβασμα των 30 μ. γίνεται εύκολότερα στο κενό εάν γίνει μετά έναν βράχο που είναι σφηνωμένος στα τοιχώματα). Τό σχοινί στερεώθηκε σε καρφή SPIT. Στο βάθος του βάραθρου ή συνέχεια είναι προς δύο διευθύνσεις. 'Από τήν μία υπάρχει βάραθρο μέ πολύ στενή είσοδο και βάθος 12 μ. που κλείνει. 'Από τήν άλλη άφου γίνει αναρρίχηση σε έναν σταλαγμιτικό όγκο, βρίσκόμαστε στήν αρχή νέου βάραθρου μέ βάθος 40 μ. 'Αφου τό κατέβουμε βρίσκουμε άλλο 10 μ. όπου και τό βάραθρο κλείνει μέ πεσμένα βράχια, κάτω από αυτά τά βράχια τό βάραθρο όπωσδήποτε συνεχίζει, γιατί έρχεται άέρας.

Βάραθρο "Ακολη χωριού 'Αετός (Α.Σ.Ε. 6591):

απόκειται για ένα μονοκόματρο βάραθρο 100 μ. πού είναι άνοιγμένο στά κροκαλοπαγή και με μεγάλες διαστάσεις. 'Η είσοδος έχει διάμετρο 15 μ. και πιά κάτω άνοίγει έχοντας διάμετρο 50 μ. Τό κατέβασμα είναι προβληματικό γιατί ξεκολλούν πέτρες (μιά και τό πέτρωμα είναι κροκαλοπαγές). Γι' αυτό αποφύγαμε τήν πλευρά πού τό σχοινί θά άκουμπούσε στά τοιχώματα. Έτσι τό κατέβασμα των 100 μ. έγινε στό κενό. Στο βάθος τό βάραθρο κλείνει από παντού.

Είκ.13: 'Αποτύπωση σε τομή και κάτοψη του βάραθρου αεροφίτιδας από τό Γ.Α.Β.Α.

Είκ.14: 'Αποτύπωση σε τομή του βάραθρου "Ακολη" 'Αετού Πέριερας από Γ.